

U příležitosti "Sedmého kongresu představitelů světových a tradičních náboženství", který se koná ve dnech 14.-16.9.2022 v Kazachstánu, se Annette Schavan, Tomáš Halík a Paul M. Zulehner chopili iniciativy k výzvě. Je podporován po celém světě. Prvními signatáři jsou známé osobnosti z různých náboženství a politiky.

Náboženství - naděje pro chvějící se svět

Výzva (14.9.2022)

1. Svět, který se zmítá

Žijeme ve světě, který se zmítá. Výzvy, kterým lidstvo čelí, jsou obrovské:

- V mnoha částech světa se vedou barbarské války; hrozba nadměrného použití nukleárních zbraní a jaderných superzbraní ve válečných zónách je akutní.
- Citlivý klimatický systém dosáhl mnoha kritických bodů, jejichž překročení ohrožuje životní prostředí Země.
- Války, beznadějná chudoba a klimatické katastrofy přiměly k útěku již více než 100 milionů lidí; politické napětí v mnoha hostitelských zemích roste.
- V bohatých zemích probíhá proces informatizace, který mění sociální strukturu podobně jako industrializace.
- Pandemie tyto procesy zastínila a odsunula do pozadí. Mezitím se dostaly do politiky.

2. Mnoho lidí je znepokojeno, šíří se strach.

Mnozí lidé pociťují tyto hrozby v každodenním životě stále častěji. V Evropě hoří lesy. Řeky mají nebyvale nízký stav vody. Jinde jsou záplavy. Vzhledem k tomu, že kukuřice a pšenice z Ukrajiny nemohou být bez překážek přepravovány, je hlad v mnoha částech světa ještě větší. Ceny energií celosvětově rostou. Životní náklady se stávají nedostupnými pro sociálně slabé i v bohatých zemích. Takové zkušenosti lidi zneklidňují. Vyvolávají v lidech strach. Strach však ničí solidaritu a vytváří atmosféru rostoucí rivality.

Někteří političtí populisté a náboženští fundamentalisté využívají strach, lži a chamtivost k prohlubování rozdílů mezi národy, kulturami a náboženstvími, k podněcování nenávisti a násilí, k šíření nacionalismu (národního egoismu) a xenofobie.

3. Hledání zdrojů naděje

V této světové situaci my, signatáři této výzvy, spolu s mnoha lidmi dobré vůle hledáme zdroje, které nám pomohou obstát tváří v tvář strachu a odvážně čelit výzvám. Toho nelze dosáhnout slibů o bezpečnosti. Jedině důvěra nás povzbuzuje k tomu, abychom našli naději a začali jednat. Čím je situace ve světě neutěšenější, tím více naděje svět potřebuje. Jen díky této naději neztratí odpovědné osoby a obyvatelstvo důvěru, že velké výzvy lze překonat.

4. Náboženství jako zdroj naděje

Pro miliony lidí byla a stále jsou světová náboženství zdrojem naděje a síly k překonání strachu, egoismu a rezignace, inspirací pro solidární život.

Velká touha po sjednocení lidstva ve spravedlnosti a míru, za kterou se zasazují náboženství, neztratila nic ze své síly a motivuje stále více lidí, zejména v dobách strachu.

5. Náboženství jsou často součástí problému, nikoli jeho řešením

Zároveň si uvědomujeme, že náboženské komunity jsou v této době, kdy je jich tak naléhavě zapotřebí, v obtížné situaci. Dokonce i mnozí věřící - včetně papeže Františka - bolestně přiznávají, že náboženství (náboženské komunity) jsou často součástí problému, a nikoli součástí řešení.

Křesťanské církve v Evropě ztrácejí z řady závažných důvodů důvěru. Často jsou příliš zahleděné do sebe, tedy "nemocné", jak diagnostikoval papež František.

Nejen křesťanské církve, ale i islám se celosvětově nachází v hluboké krizi důvěry.

Spojení náboženství a násilí již vážně poškodilo křesťanství v Evropě. Nábožensky motivované teroristické násilí ohrožuje důvěryhodnost celosvětové muslimské komunity. Mnohé také právem pobuřuje spojenectví mezi válčícími ruskými politiky a patriarchou ruské pravoslavné církve.

6. Obnova náboženských společenství pro dobro světa

Ve světových náboženstvích však existují účinné síly, které toto tragické spojení mezi Bohem a násilím odmítají a chtějí ho překonat. Náboženství by se ve svém politickém angažmá ve světě měla řídit svými prorockými zdroji, a ne zájmy mocných. Právě náboženství proměňuje násilí v (univerzální) lásku. V tom je zakořeněna důstojnost, rovnost, svoboda, spravedlnost a mír se všemi lidmi a přírodou.

V této vážné chvíli se my, signatáři této výzvy, kteří patříme k různým náboženským společenstvím, obracíme do vlastních řad a na všechna náboženská společenství a všechny lidi dobré vůle.

Chceme naléhavě připomenout sobě i všem ostatním:

- Všechna náboženská společenství potřebují kritickou sebereflexi a úsilí o sebezprohloubení a obnovu, aby znovu získala svou často oprávněně ztracenou důvěryhodnost a morální autoritu. Součástí naděje, kterou potřebujeme, je vnitřní reforma a teologická paměť dějin.
- Mají-li být náboženské komunity nástrojem smíření a míru, musí zejména nyní překonat všechny projevy vzájemné rivality a usilovat o kulturu vzájemného uznání a respektu.
- Všechna náboženská společenství potřebují odvalu a pokoru k "sebetranscendenci", tj. k tomu, aby se oprostila sama od sebe a překonala svůj "kolektivní narcismus", aby nesledovala pouze své institucionální a ideologické zájmy, ale aby převzala spoluodpovědnost za náš společný svět.

7. Ne smrtelné křeče, nýbrž porodní křeče

Papeži Františkovi – ve shodě s Druhým vatikánským koncilem (Nostrae aetate 2) - velmi záleží na tom, aby náboženství a všichni lidé dobré vůle spolupracovali pro dobro světa. V dokumentu o bratrství všech lidí pro mírové soužití ve světě připomíná spolu s velkým imámem Ahmadem Al-Tayyebem, že Bůh "stvořil všechny lidi se stejnými právy, stejnými povinnostmi a stejnou důstojností a vyzval je, aby žili společně jako bratři a sestry".

Náboženství podporují naději, že současné problémy, které sužují svět, nejsou smrtelnou křečí Země a lidstva, ale porodními bolestmi světa, kde lidé žijí ve spravedlnosti a míru v souladu s přírodou.

První signatář

Tomáš Halík	Sociolog a teolog, Praha
Annette Schavan	bývalá německá spolková ministryně, Ulm

Paul M. Zulehner	Pastorální teolog, badatel v oblasti náboženství a hodnot, Vídeň
Maram Stern	Místopředseda Světového židovského kongresu, Brusel a New York
Alberto Melloni	Historik, zakladatel Evropské akademie náboženství v Bologni
Massimo Fagioli	Teologie a religionistika, Villanova University, Philadelphia
Kasper Mariusz Kaproń OFM	Liturgista, Teologická fakulta San Pablo – Cochabamba, Bolívie